

Quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý khối lớp 10, tại các trường trung học phổ thông quận Ninh Kiều thành phố Cần Thơ đáp ứng yêu cầu Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Nguyễn Lê Anh Thu*, Nguyễn Mỹ Loan**

* Học viên cao học, Trường Đại học Cần Thơ

** Trường Cao đẳng Nghề Cần Thơ

Received: 06/7/2023; Accepted: 17/7/2023; Published: 26/7/2023

Abstract: Managing teaching activities of Physics 10 at high schools in Ninh Kieu district, Can Tho city plays a vital role in the early years of implementation of the general education program in 2018. The article presented the current situation of teaching and managing activities of teaching Physics 10 at high schools in Ninh Kieu district, Can Tho city. The results revealed that teaching activities and management of teaching Physics 10 have several strengths, weaknesses and factors affecting the management of teaching Physics 10 at schools in the locality. Based on the findings, the study proposed some measures to manage teaching activities of Physics 10 at high schools in Ninh Kieu district, Can Tho city to meet the requirements of implementing the general education program 2018 in the current period.

Keywords: Teaching activities, management, high schools, Physics 10, Can Tho city.

1. Đặt vấn đề

Môn Vật lý 10 là nền tảng của môn Vật lý cho cả quá trình học Vật lý THPT. Giúp HS bắt đầu làm quen với môn Vật lý từ đó hình thành thói quen tư duy, phương pháp suy luận, rèn luyện khả năng vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học để tìm hiểu và giải quyết ở mức độ nhất định. Ngoài ra, điểm nổi bật của chương trình GDPT tổng thể 2018 nói chung và môn Vật lý 10 nói riêng là giúp HS định hướng nghề nghiệp rất cao. Bài báo viết dựa trên nghiên cứu lí luận và thực trạng tổ chức HỖ ĐH và quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10 tại các trường THPT quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ, từ đó đề xuất các biện pháp quản lí HỖ ĐH môn Vật lý 10 nhằm góp phần nâng cao chất lượng giáo dục.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10 tại các trường THPT quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ

Để đánh giá thực trạng quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10 tại các trường THPT quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ, tác giả đã sử dụng phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi, nghiên cứu hồ sơ quản lý của nhà trường, phỏng vấn các CBQL và đội ngũ GV với 37 đối tượng là cán bộ quản lý (CBQL), giáo viên (GV) và 1174 HS. Nghiên cứu được tiến hành từ tháng 9/2022 đến tháng 6/2023 tại 4 trường (THPT An Khánh, THPT Nguyễn Việt Hồng, THPT Châu Văn Liêm, THPT

Phan Ngọc Hiển). Phiếu hỏi được thiết kế gồm các nội dung liên quan đến công tác quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10, mỗi câu hỏi có 5 cấp độ đánh giá từ thấp đến cao tương ứng với mức độ thực hiện/ mức độ cần thiết: 1 = Yêu/ Không cần thiết/ Không khả thi; 2 = Trung bình/ Ít cần thiết/ Ít khả thi; 3 = Khá/ Cần thiết/ Khá khả thi; 4 = Tốt/ Khá cần thiết/ Khá khả thi; 5 = Rất tốt/ Rất cần thiết/ Rất khả thi.

2.1.1. Thực trạng nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động quản lý dạy học môn Vật lý 10

Kết quả khảo sát cho thấy, các cán bộ quản lý và giáo viên nhà trường đều đánh giá quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10 là rất quan trọng (ĐTB 4,59). Hầu hết các cán bộ quản lý và giáo viên đều có nhận thức rằng quản lý HỖ ĐH có vai trò rất quan trọng và khá quan trọng. Đối với HS, thực trạng nhận thức tầm quan trọng của quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10 đa phần ở mức độ khá quan trọng (ĐTB 3,70). Điều này cho thấy HS khá quan tâm đến quản lý HỖ ĐH môn Vật lý 10, nhưng còn 4% và 0,2% HS cho là ít quan trọng và không quan trọng. Vì thế, giáo viên cần giúp cho HS có nhận thức đầy đủ hơn về tầm quan trọng của HỖ ĐH môn Vật lý 10.

2.1.2. Thực trạng lập kế hoạch quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý 10 (khảo sát CBQL và GV)

Kết quả khảo sát cho thấy, CBQL và GV đánh giá việc thực hiện các nội dung trong xây dựng kế hoạch

quản lý HỖDH môn Vật lý 10 ở mức Tốt (ĐTB chung 4,22). Xác định các căn cứ pháp lý, tham khảo các văn bản hướng dẫn của cấp trên là nội dung được đánh giá cao nhất với mức độ Tốt (ĐTB đạt 4,68). Việc xác định các căn cứ pháp lý, tham khảo các văn bản hướng dẫn của cấp trên có vai trò quan trọng trong việc triển khai tổ chức thực hiện các nội dung trong kế hoạch quản lý HỖDH môn Vật lý 10 quản lý HỖDH môn Vật lý 10, đánh giá được phần nào chất lượng, hiệu quả của kế hoạch. Trong số các nội dung trên, việc khai thác và phát huy triệt để các nguồn lực được đánh giá thấp hơn nhất với mức độ Khá (ĐTB 3,81). Trong khi đó, để HỖDH môn Vật lý 10 hiệu quả cần phải xác định và phân tích các nguồn lực nội bộ.

2.1.3. Thực trạng tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý 10 (khảo sát CBQL và GV)

Kết quả khảo sát cho thấy, các nội dung liên quan đến việc tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý HỖDH môn Vật lý 10 đều được đánh giá ở mức độ Khá (ĐTB chung 4,03). Để thực hiện tốt HỖDH môn Vật lý 10 thì trước tiên, nhà trường đã tổ chức việc lựa chọn nội dung, phương pháp, phương tiện và hình thức HỖDH môn Vật lý 10 cho HS là nội dung được thực hiện với mức độ Tốt (ĐTB 4,49). Bên cạnh đó, các trường THPT đã tổ chức hướng dẫn hay mở các lớp tập huấn cho các lực lượng tham gia HỖDH môn Vật lý 10 kịp thời với mức độ Tốt (ĐTB 4,22). Mặt khác, nhà trường đã tổ chức việc phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong nhà trường để thực hiện tốt HỖDH môn Vật lý 10 (ĐTB 4,11), tổ chức quán triệt, tuyên truyền đến toàn thể lực lượng tham gia công tác HỖDH cho HS, hiểu được ý nghĩa, mục tiêu và tầm quan trọng của HỖDH (ĐTB 4,11). Đồng thời nhà trường đảm bảo các điều kiện cần thiết về cơ sở vật chất, tài liệu, trang thiết bị (ĐTB 3,97) cho HỖDH này và đã sắp xếp bố trí nhân sự, phân công trách nhiệm, mô tả nhiệm vụ chi tiết (3,88). Tuy nhiên, trong quá trình tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý HỖDH môn Vật lý 10 của HS vẫn còn có hạn chế trong tổ chức thực hiện huy động các nguồn lực về con người và cơ sở vật chất cho HỖDH môn Vật lý 10 (ĐTB 3,51).

2.1.4. Thực trạng chỉ đạo quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý 10

Kết quả khảo sát cho thấy, việc chỉ đạo HỖDH môn Vật lý 10 tại các trường THPT quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ đều được đánh giá ở mức độ Khá (ĐTB chung 4,03), tuy nhiên các nội dung cụ thể có sự chênh lệch về điểm đánh giá. Trong các nội dung đánh giá có 01 nội dung được đánh giá thực hiện ở mức Tốt

là chỉ đạo HỖDH môn Vật lý 10 thông qua hoạt động dạy học trên lớp (ĐTB 4,62). Do HỖDH chủ yếu được thực hiện trên lớp, nên chỉ đạo HỖDH thông qua hoạt động dạy học trên lớp được thực hiện thuận lợi hơn những nội dung khác. Tuy nhiên, trong chỉ đạo HỖDH môn Vật lý 10 của HS thì có một nội dung là chỉ đạo HỖDH thông qua hoạt động trải nghiệm có ĐTB thấp nhất (3,51) đạt mức độ trung bình. Hoạt động dạy học môn Vật lý 10 của HS đòi hỏi phải có sự chỉ đạo của cán bộ quản lý nhà trường ở nhiều nội dung.

2.1.5. Thực trạng kiểm tra đánh giá hoạt động dạy học môn Vật lý 10 (khảo sát CBQL và GV)

Mức độ thực hiện các nội dung trong việc kiểm tra, đánh giá quản lý HỖDH môn Vật lý 10 ở các trường THPT được thực hiện ở mức độ Tốt (ĐTB chung 4,35). Những nội dung thực hiện Tốt hơn ĐTB chung như: Kiểm tra kết quả học tập của HS (ĐTB 4,65); Kiểm tra đánh giá theo kế hoạch (ĐTB 4,59); Kiểm tra giáo án, hồ sơ dạy học (ĐTB 4,46); Kiểm tra việc thực hiện chương trình giảng dạy (ĐTB 4,43); Lập kế hoạch kiểm tra đánh giá (ĐTB 4,43). Tuy nhiên, vẫn còn một số nội dung được thực hiện ở mức Khá như: Kiểm tra tình hình sử dụng, bảo quản thiết bị dạy học (ĐTB 4,16); Nhận xét, nhắc nhở, động viên, khen thưởng, kết luận đánh giá, biện pháp xử lý khắc phục, cải thiện (ĐTB 4,11). Điều này cho thấy các trường vẫn còn gặp một số khó khăn.

2.2. Đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý 10

2.2.1. Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động dạy học môn Vật lý 10

* Mục đích của biện pháp: Thực hiện chủ trương đổi mới giáo dục, việc nâng cao nhận thức cho CBQL, GV và HS về việc thực hiện nhiệm vụ đổi mới giáo dục. Đây là một nội dung quan trọng trong quản lý hoạt động dạy học của CBQL nhà trường từ đó tạo ra nền tảng vững chắc về trật tự kỷ cương, tạo môi trường làm việc nghiêm túc, tích cực, tự giác, tinh thần trách nhiệm cao trong công việc.

* Điều kiện thực hiện biện pháp: Các CBQL các trường THPT phải cập nhật, triển khai đầy đủ, kịp thời các văn bản pháp quy của Bộ giáo dục và Đào tạo, các ngành chức năng liên quan quy định về hoạt động dạy học môn Vật Lý 10.

2.2.2. Nâng cao chất lượng công tác lập kế hoạch quản lý hoạt động dạy học môn Vật lý 10

* Mục đích của biện pháp: Nhằm làm cho hoạt động dạy và học môn Vật Lý 10 của nhà trường đi vào nề nếp, đúng kế hoạch, đảm bảo chất lượng và đạt được mục tiêu giáo dục của môn học theo yêu cầu đổi mới trong giai đoạn hiện nay, chủ thể quản lý cũng

cần chỉ đạo cho tổ trưởng tổ chuyên môn và GV tổ Vật lý xây dựng kế hoạch nhằm đảm bảo chất lượng giáo dục.

* Điều kiện thực hiện biện pháp: Việc lập kế hoạch phải chi tiết, cụ thể, phù hợp và thống nhất từ cấp trường, tổ chuyên môn đến giáo viên trong việc xây dựng và thực hiện kế hoạch dạy học môn Vật Lý 10; Việc lập kế hoạch bắt buộc dựa vào các Nghị quyết, Thông tư, các văn bản chỉ đạo của Bộ, Sở GD&ĐT để lập kế hoạch chung cho toàn trường, có mục tiêu và nhiệm vụ cụ thể.

2.2.3. *Đẩy mạnh công tác tổ chức thực hiện hoạt động dạy học môn Vật lý lớp 10*

* Mục đích của biện pháp: Tổ chức thực hiện HĐDH môn Vật lý 10 là tổ chức cho các CBQL và GV nhà trường nghiên cứu, thảo luận để nắm vững những nội dung chương trình, mục tiêu dạy học, phương pháp, phương tiện, hình thức dạy học môn Vật lý 10 theo chương trình GDPT tổng thể 2018. Để từ đó, các CBQL và GV thực hiện đúng những nội dung của môn học mà Bộ GD-ĐT quy định. Nhằm pháp huy được mục tiêu giáo dục, đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình GDPT tổng thể hiện nay.

* Điều kiện thực hiện biện pháp: Công tác tổ chức thực hiện HĐDH môn Vật lý 10 phải chi tiết, cụ thể, phù hợp và thống nhất từ cấp trường, tổ chuyên môn đến GV; Kiểm tra công tác tổ chức thực hiện HĐDH môn Vật lý 10 thường xuyên và định kỳ.

2.2.4. *Tăng cường chỉ đạo phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động dạy học môn Vật lý lớp 10*

* Mục đích của biện pháp: Tăng cường công tác chỉ đạo phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường là nhiệm vụ quan trọng tạo nên chất lượng và hiệu quả quản lý của hiệu nhà trường. Cán bộ QL phải biết phát huy sức mạnh của các tổ chức đoàn thể trong trường và ngoài nhà trường, có giải pháp chỉ đạo việc phối hợp giữa giáo viên chủ nhiệm, Đoàn thanh niên, các giáo viên bộ môn, Ban đại diện cha mẹ HS, tạo thành sức mạnh tổng hợp nhằm giáo dục ý thức, thái độ, động cơ học tập của HS.

* Điều kiện thực hiện biện pháp: Mỗi CBQL, tổ trưởng chuyên môn, giáo viên cần nhận thức rõ vai trò quan trọng của việc tăng cường công tác chỉ đạo phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường. Đây là nhiệm vụ quan trọng tạo nên chất lượng và hiệu quả quản lý của CBQL nhà trường. Công tác chỉ đạo phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường phải gắn với các kế hoạch khác của nhà trường. Các CBQL nhà trường phải thường xuyên kiểm tra đánh giá, theo dõi và có những điều chỉnh cần thiết, phù hợp và kịp

thời để việc lập phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường hiệu quả nhất.

2.2.5. *Đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Vật lý lớp 10*

* Mục đích của biện pháp: Kiểm tra, đánh giá là một chức năng cơ bản của quản lý. Kiểm tra, đánh giá đóng vai trò quan trọng trong quá trình dạy học, nó có mục đích nhận định thực trạng và đánh giá đầy đủ, chính xác được các kết quả hoạt động dạy học. Kiểm tra, đánh giá phát hiện được những thiếu sót và tồn tại trong hoạt động dạy học để khắc phục kịp thời nhằm nâng cao chất lượng dạy học nói chung, bộ môn Vật lý 10 nói riêng.

* Điều kiện thực hiện biện pháp: Hiệu trưởng lập kế hoạch kiểm tra, có nội dung kiểm tra và tiêu chuẩn kiểm tra theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo; Thường xuyên kiểm tra việc thực hiện quy định về các đầu điểm, điểm kiểm tra thường xuyên và định kỳ để từ đó có thể đánh giá được chất lượng giảng dạy của GV, chất lượng học tập của HS.

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng quản lý HĐDH môn Vật lý 10 ở các trường THPT quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ, cho thấy đa số cán bộ quản lý, giáo viên, HS đều nhận thức được tầm quan trọng của quản lý HĐDH môn Vật lý 10. Tuy nhiên, trong quá trình giảng dạy và học tập các cán bộ quản lý, giáo viên và HS các trường THPT cũng gặp phải một số khó khăn, hạn chế nhất định. Các biện pháp đề ra với mong muốn góp phần nâng cao năng lực quản lý HĐDH môn Vật lý 10 tại các trường THPT trên địa bàn quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ. Các biện pháp được lựa chọn dựa trên những nguyên tắc đảm bảo tính pháp lý; đảm bảo tính hệ thống, đồng bộ; đảm bảo tính thực tiễn, khả thi; đảm bảo tính kế thừa. Các biện pháp trên đều hướng đến phát huy điểm mạnh, khắc phục điểm yếu, tận dụng cơ hội và vượt qua các thách thức trong quản lý HĐDH môn Vật lý 10 theo chương trình GDPT 2018.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư ban hành Chương trình giáo dục phổ thông mới* (Số 32/2018/TT-BGDĐT). Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019). *Công văn số 344/BGDĐT - GDTrH về Hướng dẫn triển khai chương trình giáo dục phổ thông*. Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). *Quy chế đánh giá, xếp loại HS Trung học cơ sở, Trung học phổ thông* (Thông tư 22/2021/TT-BGDĐT).
4. Tòng, P. H. (2005). *Lý luận dạy học vật lý*. NXB Đại học sư phạm.